

Gedeputeerde Staten**Provinciale Staten van de Provincie Zeeland**

T.a.v. Voorzitter van Provinciale Staten
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

onderwerp
Aanbieden Natuurrapportage
2019

kenmerk
19432310

behandeld door

verzonden

Middelburg, 21 januari 2020

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u de Natuurrapportage 2019 van de Provincie Zeeland aan. Bij de vaststelling van de beleidsnota Natuurwetgeving in december 2018 afgesproken dat er vanaf 2019 elke drie jaar een rapportage aan Provinciale Staten aangeboden wordt waar in wordt gegaan op de natuurkwaliteit in Zeeland. Dit is de eerste rapportage.

Aanleiding

De aanleiding tot het opstellen van de Natuurrapportage 2019 is terug te leiden naar een aantal stukken die afgelopen periode in Provinciale Staten zijn behandeld.

De Rekenkamer Zeeland onderzocht het beleid voor het beheer en de bescherming van de natuur in Zeeland en analyseerde de doelmatigheid en doeltreffendheid van dat beleid. Daarbij werd ook nagegaan welke rol Provinciale Staten van Zeeland in het natuurbeleid heeft en of zij in staat worden gesteld om bij te sturen. De Rekenkamer heeft daarbij in september 2018 aanbevolen om effecten van natuurbeleid zichtbaarder te maken.

Bij de vaststelling van de beleidsnota Natuurwetgeving in december 2018 afgesproken dat er vanaf 2019 elke drie jaar een rapportage aan Provinciale Staten aangeboden wordt waar in wordt gegaan op de natuurkwaliteit in Zeeland.

De Natuurrapportage is gericht op het rapporteren over natuurkwaliteit en trends. Vragen over de oorzaken van de bevindingen, hoe de bevindingen zich verhouden tot het provinciaal beleid en de landelijke kwaliteit worden niet uitgebreid in de rapportage behandeld. Daarom bieden we uw Staten aan een mondelinge toelichting te laten verzorgen bijvoorbeeld door middel van een Zicht op Beleid sessie. Tevens willen wij in deze begeleidende brief onze belangrijkste aandachtspunten en de context duiden.

Resultaten in relatie tot geformuleerde doelen in het provinciaal beleid en nationaal beleid

Het provinciaal beleid ten aanzien van natuur is vastgesteld door Provinciale Staten in de Natuurvisie en de nota Natuurwetgeving (2017, 2018). Het natuurbeleid wordt uitgevoerd conform deze kaders. Binnen deze kaders zijn de resultaten dus behaald.

Resultaten van alle provincies in nationaal verband, zoals afgesproken in het Natuurpact, worden jaarlijks gerapporteerd in de Voortgangsrapportage Natuur en één keer per 3 jaar in een grote evaluatie door het Planbureau van de Leefomgeving (PBL). De laatste evaluatie van het PBL¹ vond plaats in 2017 en gaf

¹ Lerende evaluatie van het Natuurpact. Naar nieuwe verbindingen tussen natuur, beleid en samenleving, te vinden op <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2017-lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-1769.pdf>

naast conclusies ook aanbevelingen op een 3-tal onderdelen: biodiversiteit, natuur-maatschappij en natuur-economie.

In het rapport heeft PBL een inschatting gemaakt van het doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn eind 2027. Door de opgave per provincie (planpotentieel) te combineren met de uitvoerbaarheid (uitvoeringspotentieel) zal het doelbereik landelijk toenemen met 10% (van 55% naar 65%). Zeeland draagt hieraan minder bij (2%) maar dat komt mede voort uit onze kleinere restopgave.

Enkele belangrijke conclusies waren:

- De provincies zitten op de goede weg, want na jaren van daling is er nu sprake van een stijgende lijn. Met de provinciale plannen kan een flinke bijdrage aan de internationale biodiversiteitsdoelstellingen worden geleverd. De uitvoering van die plannen gaat echter niet vanzelf en vergt een forse inspanning van de betrokken partijen. Toch resteert na het volledig uitvoeren van het voorgenomen beleid nog een opgave voor circa 35 procent van de VHR-soorten.
- De vermaatschappelijking van natuurbeleid maakt onderdeel uit van het provinciale beleid. PBL constateert wel dat de voornemens nog maar beperkt in concrete plannen vorm heeft gekregen, onder meer omdat de focus van de provincies in eerste instantie lag bij de implementatie van onder meer de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland, de implementatie van Wet natuurbescherming en Agrarisch Natuurbeheer.
- Er zijn kansen om meer biodiversiteitswinst te behalen. Die kansen liggen met name buiten het Natuurnetwerk en hebben een sterke relatie met de ambities met betrekking tot de verduurzaming van de landbouw.

In lijn van de conclusies van het PBL in 2017 geeft ook deze rapportage aan dat niet alle doelen worden bereikt. De volgende rapportage van het PBL verschijnt in 2020.

Natuurbescherming

Uit het hoofdstuk Natuurbescherming blijkt dat het niet goed gaat met de habitattypen van de kust en duinen. De staat van instandhouding is matig tot zeer ongunstig. In de duinen is hard gewerkt aan het uitvoeren van herstelmaatregelen (omvorming naar open duinen). Deze zijn nog maar recent uitgevoerd, zodat het gunstige effect van de maatregelen nog enige tijd nodig heeft voordat het zichtbaar is.

Voor wat betreft de vogelsoorten blijkt dat de kustbroedvogels het moeilijk hebben. Eén van de oorzaken is dat er onvoldoende rust aanwezig is. Vanuit het soortenbeleid van de provincie worden investeringen gedaan (bijv. aanleg van pontons), maar dit blijkt onvoldoende.

Ook de toekomst van de habitatrichtlijnsoort 'kruipend moerasscherm' is zorgelijk. Het is echter onduidelijk wat de provincie kan doen om deze soort te ondersteunen. Medio 2019 is er een meerjarig onderzoek gestart naar deze soort en wordt gekeken naar mogelijkheden om deze soort te behouden. Hierbij wordt ook gekeken naar locaties buiten Zeeland waar kruipend moerasscherm voorkomt.

Soortbescherming

Als het gaat om soorten dan is het positief te melden dat het met de stand van de boerenlandvogels beter gaat in gebieden met Agrarisch Natuurbeheer dan daarbuiten. Desondanks gaat een aantal soorten achteruit. Binnen de afgesproken kaders worden op dit onderdeel de afgelopen jaren inspanningen gepleegd. Het agrarisch natuurbeheer is geconcentreerd in leefgebieden en de afgelopen jaren is het budget verhoogd.

Faunabeheer

Ten aanzien van ganzen blijkt dat de schadebedragen sinds 2012 zijn afgenomen en daarna stabiel, maar dat de streefaantallen van ganzen en het schadeniveau, overeengekomen in het ganzenakkoord, nog niet worden gehaald. Landelijk bestaat hetzelfde beeld. Interprovinciaal is bij de decentralisering van de natuurwetgeving de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) opgericht. De MARF heeft onlangs advies uitgebracht omtrent het systeem van tegemoetkoming faunaschade en een gebiedsgerichte aanpak voor integraal faunaschadebeleid. Ons college heeft u per brief hierover geïnformeerd.

Alvorens wijzigingen in het systeem van tegemoetkoming faunaschade plaatsvinden wordt in 2020 een 'praktijkproef' uitgevoerd waarover wij u op de hoogte houden. Voor wat betreft de gebiedsgerichte

aanpak voor voorkomen van schade wordt in Zeeland gewerkt aan het aanpakken van brandganzen in Zeeuws-Vlaanderen.

Exotenbeleid

Invasieve exoten worden in Zeeland met wisselend succes bestreden. Japanse duizendknoop en watercrassula, die landelijk lastig onder controle zijn te houden, breiden zich ook in Zeeland nog uit. Andere (nog) minder voorkomende soorten zijn succesvol bestreden en in aantal afgenomen. In navolging op de beleidsnota Natuurwetgeving wordt de nota exotenbeleid uitgewerkt. De aanpak zal moeten plaatsvinden in samenwerking met andere natuurbeheerders, Rijkswaterstaat en het Waterschap. Een voorstel voor de aanpak per soort is gereed, maar voor de uitvoering is aanpassing van het subsidiekader noodzakelijk. Dit is in uitvoering.

Natuurbeheer

Een groot deel van de landnatuur is onder beheer bij een terreinbeherende organisaties. De natuurtypen binnen het Natuurnetwerk scoren verschillend op kwaliteit. Natuurtypen die niet goed scoren zoals Open duin, bos en moeras hebben verschillende oorzaken. In Open duin wordt zoals eerder aangegeven gewerkt aan herstel en heeft natuur een reactietijd nodig voordat resultaten echt zichtbaar zijn. Bij bos en moeras speelt versnippering (kleine niet aaneengesloten gebieden) een rol. Voor de bossen wordt zowel binnen de provincie (met alle gemeenten, Waterschap, Rijkswaterstaat, terreinbeherende organisaties en overige partijen) gewerkt aan een Zeeuwse bosvisie die in 2020 wordt opgeleverd. Hierin wordt zowel binnen als buiten het natuurnetwerk gekeken waar opgaande beplanting wenselijk is en kan worden toegevoegd. Daarnaast wordt landelijk een bossenstrategie opgesteld. Voor het type moeras geldt dat dit type zeer bescheiden voorkomt in Zeeland.

PS hebben in 2017 besloten een deel van de wegbermen ecologisch te beheren. In februari 2019 is het areaal uitgebreid met een deel van de bermen van de nieuwe Sloeweg en is monitoring gestart. Om nog meer recht te doen aan de waarden en kansen die er zijn in de wegbermen wordt er gewerkt aan een groenbeheervisie. In de visie wordt gekeken op welke delen van de infrastructuur winst te behalen is voor biodiversiteit door ecologisch beheer of door het treffen van éénmalige maatregelen en wat dit kost. Deze visie wordt in 2020 aan uw Staten voorgelegd zodat eventuele uitbreiding kan worden meegenomen bij de nieuwe aanbesteding voor beheer vanaf 2021.

Uit de rapportage blijkt dat er geen verband is tussen de aanwezigheid van natuur en ervaren overlast van natuur, met uitzondering van damherten en teken. Tevens is geconstateerd dat alle melding over distels adequaat zijn opgepakt en afgehandeld.

Natuurontwikkeling

Bij de laatste landelijke evaluaties bleek dat Zeeland goed op schema ligt bij de aanleg van het natuurnetwerk. Maar voor het afronden van de resterende opgave tot 2027 (802 ha) is een tempo van bijna 100 hectare per jaar noodzakelijk en dit tempo wordt in de afgelopen jaren niet gehaald. Ons college heeft PS hiervan in 2018 op de hoogte gesteld o.a. naar aanleiding van de conclusies van de Rekenkamer en aangegeven welke mogelijkheden wij zien om het tempo te versnellen. Deze versnellingsmogelijkheden worden inmiddels ingezet en hebben ertoe geleid dat in 2019 meer hectares zijn verworven voor natuur en we met meer partners in gesprek zijn voor natuurontwikkeling in 2020 e.v. Dit gebeurt allemaal binnen de vastgelegde kaders en op basis van vrijwilligheid. Daar waar natuur is aangelegd in de afgelopen jaren blijkt deze van hoge kwaliteit.

Natuurherstel

Zowel binnen Natura 2000-gebieden als binnen het Natuurnetwerk vinden herstelmaatregelen plaats. Het rapport geeft een aantal voorbeelden waar deze maatregelen zijn uitgevoerd. Tevens verschijnt landelijk jaarlijks de rapportage over de voortgang van de uitvoering van herstelmaatregelen in Natura 2000-

gebieden. In de publicatie van december 2019 is te zien dat Zeeland op schema ligt met het uitvoeren van de maatregelen².

Ons college hoopt u middels deze brief een antwoord te hebben gegeven op eventuele vragen en de conclusies in perspectief van het Zeeuwse en Nationale beleid te hebben geplaatst.

Met vriendelijke groet,
gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen: Natuurrapportage 2019.

² <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/12/Rapportage-voortgang-uitvoering-herstelmaatregelen.pdf>